

Hello darkness, my old friend,
I've come to talk with you again,
Because a vision softly creeping,
Left its seeds while I was sleeping,
And the vision that was planted in my brain
Still remains
Within the sound of silence.

In restless dreams I walked alone
Narrow streets of cobblestone,
'Neath the halo of a street lamp,
I turned my eyes to cold and damp
When my eyes were stabbed by the flash of a neon light
That split the night
And touched the sound of silence.

And in the naked light I saw
Ten thousand people maybe more,
People talking without speaking,
People hearing without listening,
People writing songs that voices never share
And no one dared
Disturb the sound of silence.

"Fools" said I, "You do not know
Silence like words that a cancer grows.
Hear my words that I might teach you,
Take my arms that I might reach you."
But my words like silent raindrops fell,
And echoed
In the wells of silence.

And the people bowed and prayed
To the neon god they made.
And the sign flashed out its warning,
In the words that were written, forming
And the sign said, the words of the prophets are written on the subway walls
And whisper'd in the tenement halls.
And silence."

(Sound of Silence, Simon and Garfunkel, 1964)

TREFORT KERT EMLÉKMŰ PÁLYÁZAT

Kollektív, személyes, személytelen

Amikor valamire visszaemlékezünk, általában saját emlékeket, velünk történeteket idézzük meg. Egy tágabb vagy szűkebb közösség, egy társadalom emlékezetében viszont számos olyan „emlék” létezhet, amellyel az egyes egyéneknek nincs, és nem is volt kapcsolata.

Az emlékezőképesség az egyén sajátja, rá jellemző. Az emlékezet, az emlékezés ugyanakkor a társadalom közös ügye, egyetemleges kérdés, hogy mit nem szabad elfelejtenünk. Az emlékezés és felejtés a közösség szintjén is karöltve jár.

Az ELTE, mint kisebb társadalmi csoportosulás is lehet emlékezet közösség, ha sikerül megfogalmaznia, hogy mire szeretné tagjait emlékeztetni, vagy mit nem lenne jó elfelejteniük.

A világháborúkra, harcra, véráldozatra?

Igazságtalanságra, kitesztottságra, üldözésre?

Önkényre, gyűlöletre?

Veszteségre?

Azokra, akik az ELTE-re jártak, járhattak volna, oktattak, oktathattak volna?

Pusztta létük és elvesztésük nem kötődik szorosan az intézményhez és az egyetemi polgársághoz, sokkal inkább szellemük, tudásuk, produktumuk, amit a mai világunkhoz hoztátettek, hozzátehettek volna.

Hiányuk – az egyetem társadalmá számára - ebben a szellemi deficitben mutatkozik meg leginkább.

A megemlékezést személyessé próbálja tenni az a kíváncs, hogy nevek, státuszok és helyek is kerüljenek az emlékműre.

Ezzel a számunkra idegenek is valamilyen formában valóságossá válnak, de az egyenletben nem lesz kevesebb ismeretlen. Rengeteg a feltáratlan és a hiányzó, elveszett információ.

Az egyetem közösségi emlékezetét hagyományok megteremtésével, ismétlődő aktivitásokkal lehet fenntartani, feléleszteni.

Hiány-jel

Az egyén és a közösség emlékezetében is csak az marad meg, ami a „jelen vonatkoztatási keretein belül múltként rekonstruálható „. (Maurice Halbwachs)

De hogyan rekonstruálható az, ami sosem volt?

Jan Assman szerint a kulturális emlékezetben a múlt szimbólumokká formálódik, de csak a jelenben fontos dolgok öröklődnek át. A társadalom, az egyetem társadalma is a jelenben fontos emlékeket őrzi meg.

Hogyan emlékezhetünk azokra, akikről nem tudunk semmit?

A hiányukat sem ismerjük, őket, magukat sem, nagy üresség van körülöttük, ami kérdésektől visszhangzik, feleletek helyett pedig csak a csend van.

Tervünk erről a fájdalmas ürességről és a visszhangzó csendről mesél.

Hely és Helyénvalóság

A Trefort kert helyén valaha botanikus kert állott, ami a későbbi Fűvész kertbe költözött az egyetem első bővítésével. Az egyetemi kampusz látszólag koncepció nélkül, additív módon alakult. A lehetséges téri hangsúlyok mind elépítettek, mint például a Gólyavár helye.

A mai térhasználat, udvarhasználat sem következetes. Az épületek egymásmellettségéből az épületek között nem keletkeznek közterek, csak köztes terek, anti-terek.

Egyetlen esély lenne használható közterület kialakítására, a Trefort szobor melletti területen, ha Trefort nem egy betongolyókkal körülvett bozót közepén állna, és a használaton kívüli épület nem szánalmat, hanem kíváncsiságot keltene.

A kialakult térrendszer és térhasználat céltalanságot, identitáshiányt sugall.

A Kazánház a Puskin utca 5-7. számú tömbhöz nőve ebben a rendszerben egy ottfelejtett tárgy, távlatban bontandó, ami lehet 20 év is akár.

Használaton kívüli, társadalmon kívüli, ott áll, de nem veszünk tudomást róla

Az emberek, akikre emlékezünk, ők is itt voltak, mégsem vettünk eddig tudomást róluk.

Ily módon helyénvalónak érezzük a számkivetett épület által megfogalmazni az emlékhelyet.

Koncepció

A hiány építészeti kifejezése lehet a bontás, akár részleges bontás is.

Ám egy ilyen talált-ottfelejtett tárgy esetében, mint a Kazánház, az üresség őszinte megmutatása az eszközünk. Ami a zenében a csend (Paul Simon), az a térben az üresség.

A lesüllyesztett, színpadias helyzetben lévő talált tárgy – érinthetetlen ürességet, megfoghatatlan, provokáló távolságtartást szimbolizál. Az ürességhez, csendhez a fájdalmat az éles, már-már bántó megvilágítás, a fénycsapdák teszik hozzá. A személyes és kollektív emlékezés közötti ellentmondásra a megközelíthetetlen de látható helyzetbe hozott névsor felel – a térszín alatti belső, befelé forduló falakon feliratozva.

Lemenni nem lehet, mert a hiány megfoghatatlan, a fájdalom érinthetetlen.

A szemlélőben ez akkora feszültséget kelt, hogy ösztönösen tör föl a kérdés: miért?

Válasz nincs, csak a csend...

Lehetőség

Az üresség a hiányon túl a meg nem élt lehetőségeket is szimbolizálja.

Ez az üresség felhasználható ihletadóként, akár évenként cserélődő a témához kapcsolódó művészi reakciók bemutatásához. Ez a hagyományteremtő akció az emlékezet kulturált fenntartását is elősegíti, az egyetem részéről pedig egyfajta kulturális mecénatúra, amellyel hozzájárul a diákság ízlésformálásához.

(Lásd: Serpentine galéria megfogalmazása vagy az augsburgi Moritz Kirche épületében évről évre cserélődő kortárs művészeti alkotás) Az ilyen magasabb aktivitási szintet igénylő események közel hozzák a meg nem élt emlékeket, az ismeretleneket ma egyetemi polgáraihoz.

Kialakítás

A kazánház jelenleg használaton kívüli, távlati tervekben bontandónak jelölt.

Kazánt, berendezéseket nem tartalmaz. Szerkezete monolit vasbeton pillér-gerendaváz, a homlokzati falak nem teherhordóak.

Az átalakítás során a csatlakozó vezetékcsonkok, az épület kopolitüveg-homlokzata és a lépcső is elbontásra kerül. A megmaradó téglaburkolatos homlokzati sávok, a deszkával zsáuzott épületszerkezet, valamint a meglévő korlát-mellvédfal egységes fehér, félfényű festést kap. A padlóburkolat hófehér műgyanta.

A névsor elhelyezését a támfalak belső oldalán tervezzük. A betűk friss habarcsba préselt negatív betűsablonokból állnak össze nevekké, az alkalmazott betűtípus Helvetica Neue LT Pro.

A belső térben, a vasbeton gerendák által takart magasságban kerülnek beépítésre a nagy teljesítményű reflektorok, amelyek a tükröződő padlóburkolatot világítják meg.

